

Rafał Kasprzak
Katedra Poziomu Życia i Konsumpcji
Kolegium Zarządzania i Finansów
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

PROMOCJA POSTAW PRZESIEBIORCZYCH ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO - WDRAŻANIE DZIAŁANIA ZPORR 2.5 W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM

Abstrakt

Celem opracowania jest analiza wdrażania Działania 2.5 „Promocja przedsiębiorczości” Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006 w województwie mazowieckim, realizacji celu posłużyła realizacja projektu badawczego realizowanego w roku 2006. Działanie 2.5 stanowi unikalną, w systemie wdrażania funduszy strukturalnych w Polsce, ofertę skierowaną do osób zainteresowanych rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej. Konstrukcja działania pozwala na realizację projektów zapewniających kompleksowe wsparcie dla zakładanych mikroprzedsiębiorstw: szkolenia w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej, pomoc w rejestracji przedsiębiorstwa oraz wsparcie finansowe ze środków publicznych.

W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań nad nowopowstałymi przedsiębiorstwami oraz określono najbardziej popularne zakresy działalności gospodarczej.

Wdrażanie Działania 2.5 stanowi unikalną ofertę skierowaną do osób zdecydowanych na aktywną walkę z największą bolączką polskiej gospodarki – bezrobociem. Tezą opracowania jest potwierdzenie potrzeby zachowania takiego kierunku wsparcia w okresie programowania 2007 – 2013.

Słowa kluczowe: zatrudnienie, przedsiębiorczość, polityka gospodarcza, administracja krajowa i regionalna

Wprowadzenie

Rozwój społeczno – ekonomiczny regionu Mazowsza wymaga stworzenia skutecznych mechanizmów wsparcia postaw przedsiębiorczych przez system finansowy. Założenie własnej działalności wymaga przede wszystkim zapewnienia środków finansowych niezbędnych do rozpoczęcia działalności gospodarczej. Poza naturalnym źródłem, jakim są oszczędności czy środki własne osoby decydującej się na prowadzenie własnego przedsiębiorstwa na rynku oferowany jest szereg możliwości pozyskania finansowania zewnętrznego. Wachlarz środków skierowany do przyszłych przedsiębiorców obejmuje środki pochodzące z:

- fundusze prywatne (rozdzielane poprzez liczne instytucje finansowe, organizacje pozarządowe),
- fundusze typu venture capital,
- środki publiczne pochodzące z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- środki publiczne pochodzące z budżetu państwa.

Pozyskanie dofinansowania z właściwego rodzaju funduszu stanowi duże wyzwanie dla osób zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą. W niniejszym opraco-

waniu skoncentrowano się na możliwościach, jakie stworzone zostały w ramach systemu wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego na poziomie regionalnym w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006 Działanie 2.5 „Promocja przedsiębiorczości”.

Struktura opracowania ma na celu przybliżenie zakresu zadań związanych z wdrażaniem Działania 2.5 oraz charakterystykę wsparcia udzielonego w ramach dotacji inwestycyjnych dla mikroprzedsiębiorstw. Wybór Działania został podyktowany jego unikalnością i kompleksowym wsparciem dla osób decydujących się na prowadzenie własnego przedsiębiorstwa.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006 w województwie mazowieckim

Wejście Polski do Unii Europejskiej stworzyło przed polskimi regionami unikalną szansę na pozyskanie środków finansowych ukierunkowanych na rozwój regionalny. Kluczowym programem operacyjnym definiującym kierunki i zakres wsparcia dla regionów jest w perspektywie finansowej 2004 – 2006 Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego.

Celem Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006 jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.

Realizacja zamierzonego celu opiera się na trzech priorytetach o charakterze merytorycznym:¹

- Priorytet 1 – Rozbudowa i Modernizacja Infrastruktury Służącej Wzmacnianiu Konkurencyjności Regionów,
- Priorytet 2 – Wzmocnienie Rozwoju Zasobów Ludzkich w Regionach,
- Priorytet 3 – Rozwój Lokalny.

Uzupełnieniem działań merytorycznych jest priorytet czwarty – pomoc techniczna służący wsparciu promocji i wdrażania programu na terenie regionu. Środki pochodzące z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej zostały podzielone pomiędzy regiony według tzw. reguły 80/10/10. Zastosowanie reguły oznacza przydzielenie środków według następujących kryteriów:²

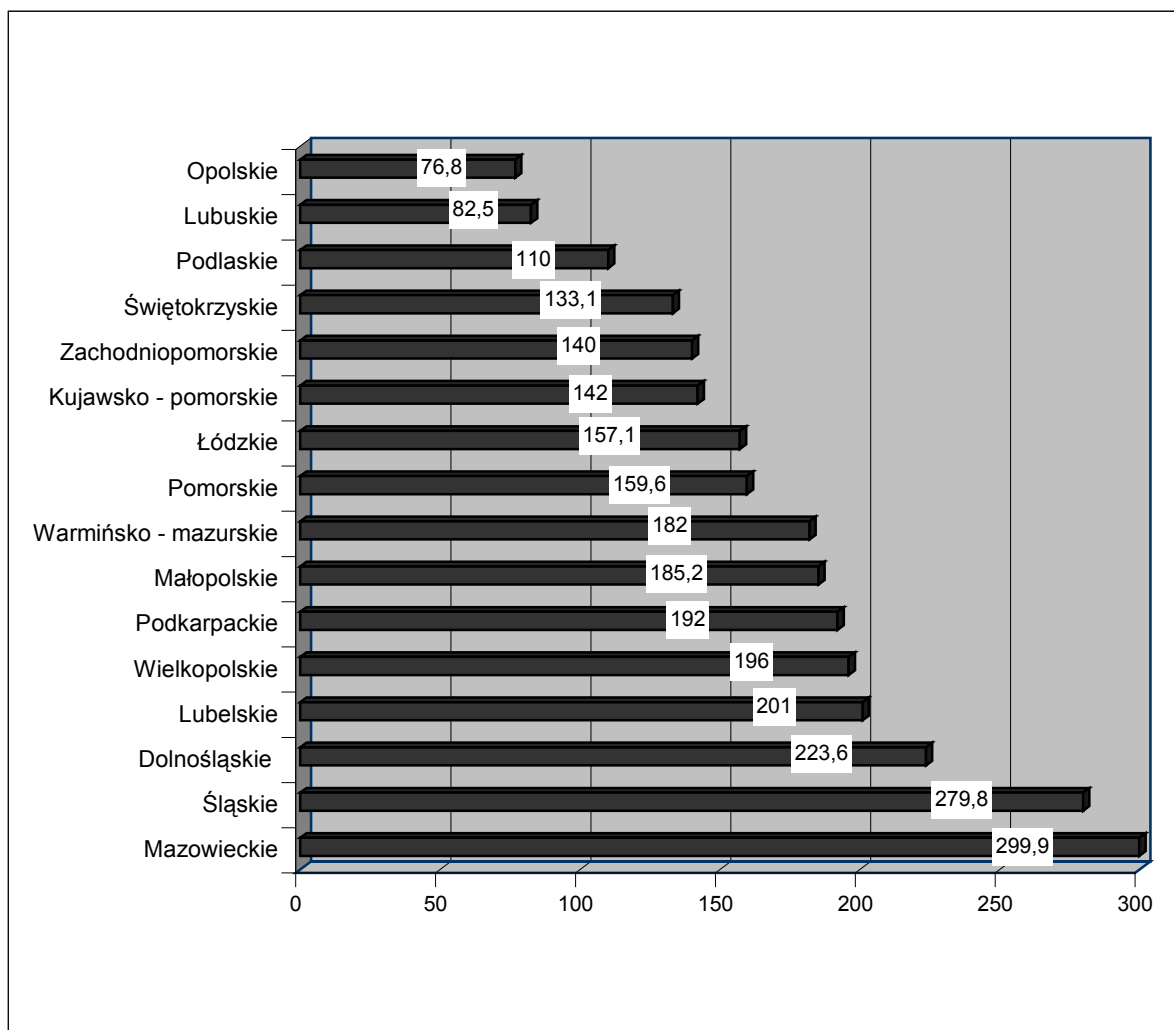
- Liczba mieszkańców województwa – 80% środków,
- Zróżnicowanie poziomu PKB (10% środków proporcjonalnie do liczby ludności w pięciu najbiedniejszych województwach: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko – mazurskie),
- Stopa bezrobocia (10% środków dla powiatów o najwyższym bezrobociu, przekraczającym w latach 1999 – 2001 150% średniej krajowej).

Zastosowanie powyższych kryteriów poskutkowało alokacją środków do poszczególnych województw zaprezentowaną na rysunku 1.

¹ (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006, 2004, Dz.U. nr 166 z 2004r. poz. 1745, s. 446).

² (Stan realizacji ZPORR 2004 – 2006 na Mazowszu, 2005, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, materiały konferencyjne).

Rysunek 1. Alokacje wojewódzkie w ramach ZPORR (w mln EUR)

Źródło: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, materiały konferencyjne „Stan realizacji ZPORR 2004 – 2006 na Mazowszu” Warszawa 2005.

Najwyższa kwota w ramach alokacji regionalnej ZPORR została przyznana dla województwa mazowieckiego (299,9 mln Euro). W ramach przyznanych środków samorząd województwa zdecydował na następujący podział przyznanej Mazowszu kwoty pomiędzy poszczególne działania ZPORR.

Finansowym zabezpieczeniem realizacji programu ZPORR na Mazowszu są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (finansujące Priorytety 1 i 3) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (finansujące priorytet 2).

Tabela 1. Środki zaplanowane dla Mazowsza na lata 2004 – 2006 w ramach ZPORR (w EUR)

1.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów	172 163 643,00
1.1	Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	84 745 980,00
1.2.	Infrastruktura ochrony środowiska	32 193 450,00
1.3.	Regionalna infrastruktura społeczna	25 407 476,00
1.3.1.	Regionalna infrastruktura edukacyjna	15 244 486,00
1.3.2.	Regionalna infrastruktura ochrony zdrowia	10 162 990,00
1.4.	Rozwój turystyki i kultury	21 786 909,00
1.5.	Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	8 029 828,00
2.	Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach.	48 056 885,00
2.1.	Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie	10 637 543,00
2.2	Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne	13 217 879,00
2.3.	Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa	6 376 575,00
2.4.	Reorientacja zawodowa osób dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi	8 032 080,00
2.5.	Promocja przedsiębiorczości	4 956 677,00
2.6.	Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy	4 836 131,00
3.	Rozwój lokalny	79 619 417,00
3.1.	Obszary wiejskie	41 935 598,00
3.2.	Obszary podlegające restrukturyzacji	11 648 222,00
3.3.	Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojkowe	8 679 537,00
3.4	Mikroprzedsiębiorstwa	6 135 320,00
3.5.	Lokalna infrastruktura społeczna	11 220 740,00
3.5.1.	Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa	9 035 136,00
3.5.2.	Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia	2 185 604,00
	Ogółem:	299 839 945,00

Źródło: Raport „Realizacja ZPORR 2004 – 2006 w województwie mazowieckim”, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Wrzesień 2006, s. 3.

Działanie 2.5. Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006

Celem bezpośrednim działania jest aktywne wspieranie zatrudnienia, poprzez stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw oraz zapewnienie nowo zarejestrowanym mikroprzedsiębiorcom pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia finansowego pochodzącego ze środków publicznych.

Instytucją odpowiedzialną za wdrażanie Działania 2.5. ZPORR jest samorząd województwa, który może powierzyć realizację działania innej instytucji, w szczególności w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju oraz w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.³

³ Samorządy województw: małopolskiego, mazowieckiego, podlaskiego oraz świętokrzyskiego zdecydowały się na samodzielne wdrażanie Działania 2.5 ZPORR. Pozostałe województwa przekazały obowiązki związane z wdrażaniem działania na szczeblu regionu dla organizacji pełniących rolę Regionalnych Instytucji Finansujących w ramach programów PHARE oraz SPO WKP. Instytucjami wdrażającymi są w województwie: dolnośląskim –

Beneficjentami – organizacjami, które mogą przygotowywać i składać projekty w ramach Działania 2.5 ZPORR są:⁴

- Ośrodki Krajowego Systemu Usług.
- Instytucje rynku pracy w zakresie realizowanych działań: publiczne służby zatrudnienia, OHP, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego (organizacje związków zawodowych, pracodawców i bezrobotnych, organizacje pozarządowe współpracujące z publicznymi służbami zatrudnienia).
- Szkoły wyższe.
- Organizacje pozarządowe.
- Agencje rozwoju regionalnego i lokalnego.
- Jednostki naukowe.
- Ośrodki poradnictwa zawodowego i psychologicznego.
- Partnerstwa podmiotów wymienionych w pkt 1-7.

Osobami, do których kierowane jest wsparcie w ramach Działania 2.5 są osoby fizyczne, nie zarejestrowane jako bezrobotne, zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą (bez względu na wiek, płeć, posiadane doświadczenie zawodowe), z wyłączeniem osób, które były właścicielami przedsiębiorstwa i prowadziły działalność gospodarczą po 1 stycznia 2004r.

Udzielanie wsparcia jest kontynuowane po założeniu przez beneficjentów ostatecznych, w trakcie korzystania ze wsparcia doradczo – szkoleniowego w ramach działania 2.5, działalności gospodarczej, jeżeli spełniają oni kryteria określone dla mikroprzedsiębiorcy.⁵ Priorytetowo traktowane są osoby odchodzące z rolnictwa, osoby zagrożone utratą zatrudnienia, młodzież do 25 roku życia nie zarejestrowana jako bezrobotna.

W ramach działania realizowany jest jeden typ projektu, obejmujący trzy kierunki wsparcia postaw przedsiębiorczych ze środków publicznych:⁶

- Świadczenie usług doradczych i szkoleniowych wspierających zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej.
- Rozpowszechnianie dobrych praktyk i metod rozwoju.
- Przekazywania pomocy finansowej przysługującej po zarejestrowaniu się mikroprzedsiębiorcy w formie: wsparcia pomostowego⁷, jednorazowej dotacji inwestycyjnej na

Wojewódzki Urząd Pracy, kujawsko – pomorskim – Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., lubelskim – Lubelska Fundacja Rozwoju, lubuskim – Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze, łódzkim – Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., opolskim – Stowarzyszenie „Promocja przedsiębiorczości” w Opolu, podkarpackim – Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., pomorskim – Agencja Rozwoju Pomorza S.A., śląskim – Górnośląska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., warmińsko – mazurskim – Warmińsko – Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., wielkopolskim – Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie, zachodniopomorskim – Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A..

⁴ (Uzupełnienie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006, 2005, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, s. 127).

⁵ Mikroprzedsiębiorca – osoba fizyczną, która: zatrudnia średnio rocznie mniej niż 10 pracowników (włączając przedsiębiorstwo jednoosobowe), i osiągnęła roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub suma aktywów jej bilansu sporządzonego na koniec ostatniego roku obrotowego nie przekracza równowartości w złotych 2 milionów euro.

⁶ (Uzupełnienie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006, 2005, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, s. 128 – 129).

⁷ Wsparcie pomostowe – kwota w wysokości 700,00zł przekazywana przedsiębiorcy przez okres 6-ciu miesięcy, po zakończeniu sześciomiesięcznego okresu przedsiębiorca może wystąpić o przyznanie przedłużonego wsparcia pomostowego w takiej samej wysokości na okres kolejnych 6-ciu miesięcy.

rozwój działalności⁸.

Realizacja Działania 2.5 ZPORR w ramach całego kraju ma przyczynić się do zrealizowania następujących wskaźników (Tabela 2).

Tabela 2. Wskaźniki realizacji Działania 2.5 ZPORR

Faza cyklu interwencji	Wskaźniki	Szacowana docelowa wartość wskaźnika
Produkty	Liczba finansowanych projektów doradczych i szkoleniowych (szt.)	200
	Liczba osób korzystających z doradztwa (osoby)	25 000
	- w tym: mężczyźni / kobiety (%)	65% / 35%
	- w tym: młodzież do 25 lat (%)	20%
	Liczba osób korzystających ze szkoleń (osoby)	15 000
	- w tym: mężczyźni / kobiety (%)	65% / 35%
	- w tym: młodzież do 25 lat (%)	20%
Rezultaty	Liczba osób korzystających ze wsparcia pomostowego lub jednorazowych dotacji (osoby)	4 000
	w tym mężczyźni/kobiety (%)	65% / 35%
	- w tym: młodzież do 25 lat (%)	15%
	Liczba nowych mikroprzedsiębiorstw utworzonych w wyniku realizacji projektów (szt.)	4000
	- w tym: utworzonych przez osoby odchodzące z rolnictwa (%)	50%
- w tym: utworzonych przez osoby odchodzące z przemysłów restrukturyzowanych (zagrożone utratą zatrudnienia) (%)	40%	
- w tym: prowadzonych przez kobiety (%)	20%	
- w tym: prowadzonych przez młodzież do 25 lat (%)	15%	

Źródło: Uzupełnienie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2005, s. 134.

Realizacja działania powinna spowodować zatem stworzenie 4000 nowych podmiotów w gospodarce narodowej, w ramach których 2000 powinno zostać założonych przez osoby odchodzące z rolnictwa, 1600 przez osoby zagrożone utratą zatrudnienia, 800 powinno być prowadzone przez kobiety oraz 600 przez młodzież do 25 roku życia.

Działanie 2.5 charakteryzuje się kompleksowym charakterem wsparcia ukierunkowanego na przezwyciężanie przez osoby przedsiębiorcze barier związanych z rozpoczęciem działalności gospodarczej. Realizowane projekty koncentrują się na zapewnieniu pomocy w zakresie szkoleń i doradztwa, promocji dobrych praktyk oraz kluczowym elemencie – silnym wsparciu finansowym dla mikroprzedsiębiorstwa umożliwiającemu zarówno pokrycie kosztów związanych z inwestycją – dotacja inwestycyjna jak i zapewnieniem płynności umożliwiającej spłatę bieżących zobowiązań wynikających z faktu rejestracji w systemie ubezpieczeń społecznych.

⁸ Jednorazowa dotacja inwestycyjna do wysokości 20.000,00zł.

Wdrażanie Działania 2.5. Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006 w województwie mazowieckim

Wnioski o jednorazową dotację inwestycyjną składane są przez Beneficjentów Ostatecznych w ramach projektów realizowanych w Działaniu 2.5 ZPORR. Wniosek jest składany po zakończeniu szkoleń oraz po zarejestrowaniu przedsiębiorstwa przez beneficjenta ostatecznego. Analizie poddane zostały 184 wnioski złożone w ramach realizowanych siedmiu projektów⁹, ocenione pozytywnie przez Komisję Oceny Projektów Działania 2.5 ZPORR. Wnioskowana wartość dofinansowania jest ustalona na maksymalną kwotę 20.000,00 zł, mikroprzedsiębiorstwo we wniosku o dofinansowanie powinno wykazać łączną wartość inwestycji związanej z utworzeniem działalności gospodarczej, wnioskowaną kwotę dofinansowania oraz wkład własny. Wkład własny powinien stanowić, co najmniej 25% wartości inwestycji. Ponieważ realizacja projektów w ramach Działania 2.5 nie została jeszcze zakończona badaniem objęto tylko część wniosków, pozostałe wnioski będą na bieżąco wpisywane wraz z zakończeniem procesu przyznawania dotacji dla kolejnych beneficjentów ostatecznych. Struktura płci i wieku beneficjentów ostatecznych została zaprezentowana w Tabeli 3.

Tabela 3. Beneficjenci ostateczni Działania 2.5 ZPORR struktura wieku i płci (w %) n=183

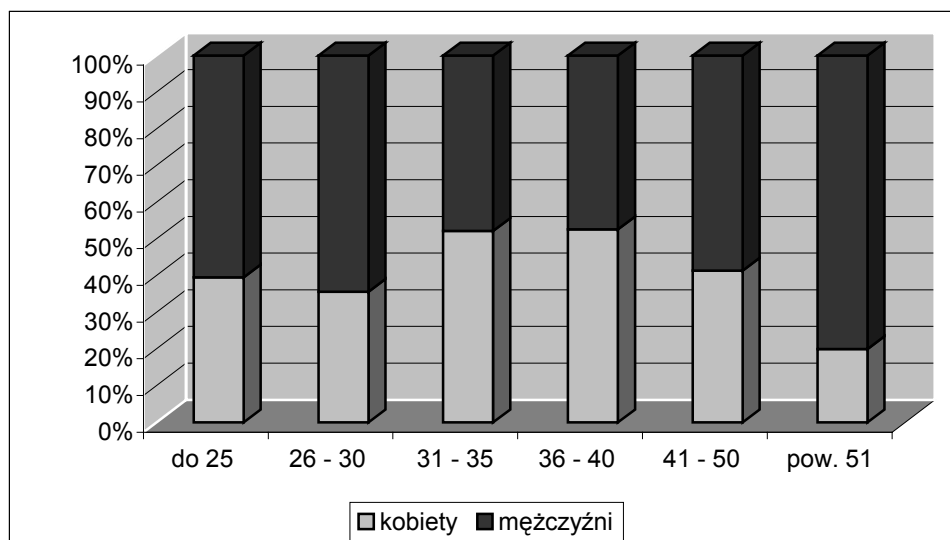
Wiek od	Wiek do	Liczba	W tym kobiety	W tym mężczyźni
do	25	23,50	9,29	14,21
26	30	32,24	11,47	20,77
31	35	12,57	6,56	6,01
36	40	10,38	5,46	4,92
41	50	15,85	6,56	9,29
51	i więcej	5,46	1,09	4,37
Ogółem		100,00	40,43	59,57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników projektu badawczego.

Łączna liczba beneficjentów ostatecznych Działania 2.5 wynosi 183 osoby, z których 40,43% stanowią kobiety. Warto zauważyć, że oznacza to ponad dwukrotne przekroczenie wskaźników ZPORR (zakładany udział mikroprzedsiębiorstw założonych przez kobiety wynosi 20%). W ramach grupy przedsiębiorców 23,49% stanowią osoby do 25 roku życia, co oznacza przekroczenie wskaźników o 8,49%. Szczególnie interesującą wydaje się obecność 10-ciu przedsiębiorców z grupy wiekowej powyżej 51 roku życia. Należy jednakże zauważyć, że podstawową grupą osób zakładających własną działalność gospodarczą są osoby w wieku do 30 roku życia – stanowią one ponad 50% populacji. Tak wysoki odsetek osób z tej grupy wiekowej jest szczególnie ważny dla przyszłych decyzji z zakresu podtrzymania działań o podobnym charakterze w kolejnym okresie programowania, oznacza bowiem, że wsparcie ze środków publicznych stanowi być może realną alternatywę dla decyzji o emigracji zarobkowej dla tej, najbardziej produktywnej grupy wiekowej. Procentowa struktura płci według grup wiekowych została przedstawiona na Rysunku 2.

⁹ Beneficjenci przewidzieli zarejestrowanie 779 mikroprzedsiębiorstw w wyniku realizacji Działania 2.5 ZPORR w województwie mazowieckim. Na dzień zakończenia badania zarejestrowane zostały 183 podmioty, które złożyły wnioski o przyznanie dotacji inwestycyjnej.

Rysunek 2. Struktura płci według grup wiekowych beneficjentów ostatecznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników projektu badawczego.

Struktura płci przedsiębiorców wskazuje na utrzymanie zakładanego parytetu kobiet dla grup wiekowych do 50 roku życia. Na szczególną uwagę zwraca fakt wyraźnej dominacji udziału kobiet w grupach wiekowych 31 – 40 lat (około 50%), oznaczać to może silną motywację do realizacji postaw przedsiębiorczych wśród tej grupy wiekowej wśród kobiet, przyczyny takich uwarunkowań o ile znajdą potwierdzenie w dalszych analizach, po uzupełnieniu kolejnych informacji o beneficjentach ostatecznych mogą posłużyć za podstawę do dalszych analiz barier i uwarunkowań postaw przedsiębiorczych wśród kobiet. Struktura wykształcenia beneficjentów ostatecznych została przedstawiona w Tabeli 4.

Tabela 4. Struktura wykształcenia beneficjentów ostatecznych

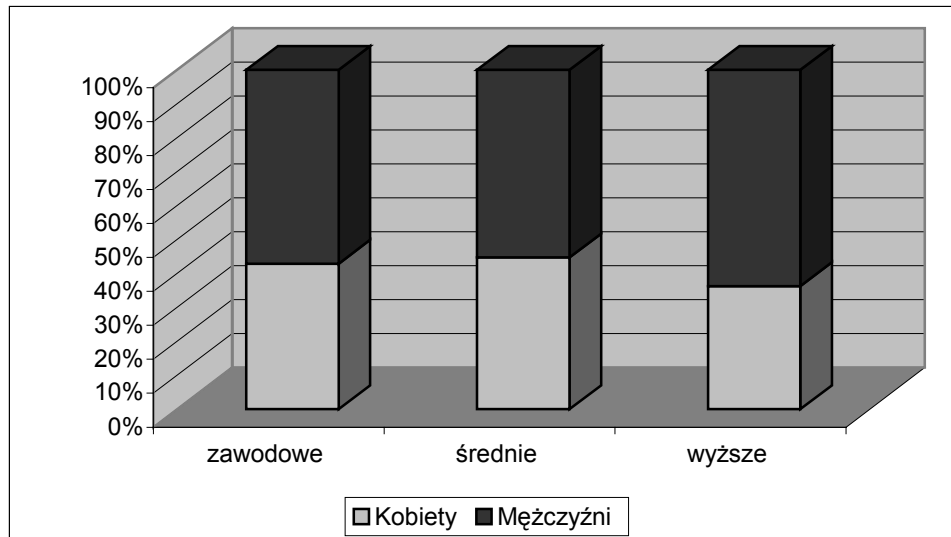
Wykształcenie	Liczba	W tym kobiety	W tym mężczyźni
zawodowe	3,82	1,64	2,18
średnie	46,45	20,76	25,69
wyższe	49,73	18,03	31,70
Ogółem	100,00	40,43	59,57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników projektu badawczego.

Dominującą grupą osób korzystających ze wsparcia w ramach Działania 2.5 ZPORR są osoby o wykształceniu wyższym, interesująca wydaje się zbliżona liczba osób o wykształceniu średnim. Bardzo niewielki odsetek beneficjentów charakteryzuje się wykształceniem zawodowym. Wynik ten można interpretować dwojako, albo osoby o wykształceniu zawodowym nie są zainteresowane uczestnictwem w takiej formie wsparcia, lub wnioskodawcy nie decydują się na rekrutację do tego typu projektów osób charakteryzujących się wykształceniem zawodowym np. ze względu na obawę o trwałość przedsiębiorstwa realizowanego przez takie osoby. Okoliczność ta wymaga pogłębionych badań i analiz, jeżeli bowiem po-

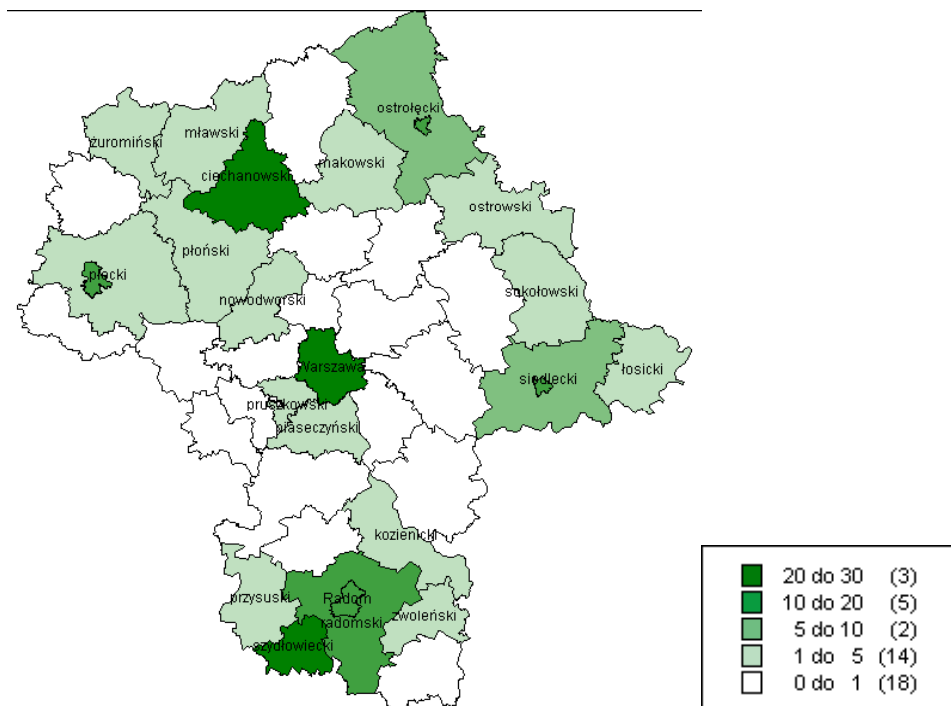
twierdzona zostanie druga hipoteza oznaczać to może nieefektywne wsparcie i doradztwo realizowane przez wnioskodawców bądź istnienie uprzedzeń ze względu na poziom wykształcenia. Natomiast w przypadku potwierdzenie pierwszej hipotezy oznaczać to może potrzebę wzmocnienia wsparcia dla tej grupy osób w kolejnym okresie programowania. Struktura płci beneficjentów według rodzaju wykształcenia została przedstawiona na Rysunku 3.

Rysunek 3. Struktura płci według wykształcenia beneficjentów ostatecznych

Źródło: Obliczenia własne.

Rysunek 4. Rozmieszczenie mikroprzedsiębiorstw założonych w ramach Działania 2.5 ZPORR w województwie mazowieckim.

Źródło: Obliczenia własne.

Analiza struktury płci według grup wykształcenia wskazuje na zachowanie podobnego parytetu kobiet 40%.

Dokonując zestawienia powyższych danych można przedstawić obraz przeciętnego beneficjenta ostatecznego Działania 2.5 ZPORR jest to osoba w wieku do 30 lat, mężczyzna posiadający wyższe wykształcenie.

Graficzne rozmieszczenie projektów oraz przedsiębiorstw założonych w ramach analizowanych projektów przedstawiono na Rysunku 4. Należy podkreślić, że na dzień przygotowania niniejszego raportu Urząd Marszałkowski województwa mazowieckiego otrzymał i pozytywnie rozpatrzył wnioski o przyznanie dotacji dla mikroprzedsiębiorstw założonych w ramach siedmiu projektów (z 34 przyjętych do realizacji). Wnioskodawcy, którzy w imieniu beneficjentów ostatecznych złożyli wnioski o jednorazową dotację inwestycyjną, zadeklarowali objęcie zasięgiem swoich projektów północnych i południowych powiatów województwa mazowieckiego. Największe natężenie zadeklarowano w przypadku powiatów plockiego oraz powiatów obszaru radomskiego.

Realizacja działań w projektach wskazuje na tendencje przedsiębiorców odnoszące się do lokalizacji działalności gospodarczej. Dominującym miejscem prowadzenia przedsiębiorstwa są powiaty: Warszawa, sztydłowiecki i ciechanowski, w których zlokalizowano łącznie 74 mikroprzedsiębiorstwa (40,44% z ogółu założonych w ramach siedmiu projektów). Kolejnymi powiatami o silnym nasyceniu nowo zarejestrowanymi przedsiębiorstwami są powiaty: Radom, radomski, Siedlce, Ostrołęka, Płock, powstało w nich łącznie 84 firmy (45,90%). Oznacza to, że w wymienionych wyżej powiatach zdecydowało się na umieszczenie swojej siedziby ponad 86% beneficjentów ostatecznych. Oznacza to silną rolę, jaką pełnią miasta w szansach na rozwój działalności gospodarczej ze względu na popyt mieszkańców oraz ich siłę nabywczą. Należy także zauważyć, że wysokie nasycenie określonych powiatów nowo zakładanymi przedsiębiorstwami jest silnie zbieżne z lokalizacją beneficjenta. Oznacza to, że największą szansę na założenie własnej działalności gospodarczej i wsparcie jej ze środków publicznych mają osoby zamieszkałe w miejscu realizacji projektu. Wskazuje to na dwa dodatkowe czynniki wpływające na realizację projektów w ramach Działania 2.5. Po pierwsze popyt na wsparcie w ramach projektu jest tak wysoki w miejscu siedziby wnioskodawcy, że nie musi on realizować działań rekrutacyjnych o szerszym zasięgu, po drugie beneficjenci ostateczni decydując się na lokalizację firmy w zasięgu siedziby wnioskodawcy zamierzają często wykorzystywać wsparcie w zakresie doradztwa oferowane w ramach projektów.

Kluczowym elementem każdego z projektów jest udzielenie nowo powstałemu mikroprzedsiębiorcy pomocy publicznej w formie jednorazowej dotacji inwestycyjnej. Poddane analizie wnioski o przyznanie dotacji charakteryzowały wskaźniki przedstawione w Tabeli 5.

Tabela 5. Charakterystyki opisowe wniosków o dotację inwestycyjną

	Całkowity koszt inwestycji	Przyznana kwota dofinansowania	Wkład własny beneficjenta ostatecznego
Wartość maksymalna	52 000,00	20 000,00	35 500,00
Wartość minimalna	6 360,00	4 770,00	1 590,00
Średnia	21 923,95	15 450,62	6 435,45
Dominanta	20 000,00	15 000,00	5 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników projektu badawczego.

Przeciętna wysokość przyznanej dotacji wynosiła 15450,62 zł, najczęstsza wysokość dotacji wynosiła 15000,00zł. W szczegółowej analizie przyznanych dotacji zauważalna jest

następująca zależność – sześciu beneficjentów występowało o maksymalny możliwy pułap dotacji z kolei jeden różnicował poziom wnioskowanych dotacji. Przedsiębiorcy występując o jednorazową dotację ze środków publicznych musieli wykazać wkład własny, w 87% wniosków wkład własny wykazywany był, jako środki na rachunku bankowym przedsiębiorstwa w pozostałych przypadkach był on wnoszony w postaci wkładu rzeczowego – terenu, nieruchomości czy środków trwałych. Przeciętna wartość wkładu prywatnego wynosiła 6435,45zł.

Przedsiębiorca wnioskując o jednorazową dotację inwestycyjną zobowiązany jest do przedstawienia harmonogramu wydatków oraz zakupów, które zostaną sfinansowane z dotacji. Poniżej krótko scharakteryzowano główne kierunki wykorzystania dotacji:¹⁰

- Zakup wyposażenia na potrzeby prowadzenia własnej działalności (76,50%) – obejmuje w zależności od rodzaju deklarowanej działalności gospodarczej zakup materiałów biurowych, wyposażenia biura (krzesło, szafa, biurko itp.), wyposażenia sklepu (lady, manekiny, akcesoria).
- Zakup komputera, kasy fiskalnej oraz urządzenia wielofunkcyjnego (40,98%) – powtarzalny zestaw urządzeń komputerowych niezbędnych w prowadzeniu działalności gospodarczej o charakterze usługowym.
- Zakup maszyn specjalistycznych dla danego rodzaju działalności (26,78%) – obejmuje zakup konkretnych urządzeń elektro – technicznych odpowiednich dla rodzaju działalności.
- Zakup środka transportu – samochód osobowy bądź osobowo – dostawczy, wykazywany w 25,68% wniosków, przedsiębiorcy deklarują zakup używanych samochodów¹¹.
- Adaptacja – remont pomieszczenia z przeznaczeniem na siedzibę przedsiębiorstwa wykazywane w 24,04% wniosków.
- Zakup towarów – materiałów (8,74%) – zakup towarów niezbędnych do rozpoczęcia działalności handlowej.

Analiza planowanych zakupów wykazała ich adekwatność do rodzaju działalności gospodarczej, natomiast różnorodność zakupów nie pozwoliła, wbrew zamierzeniom badawczym autora, na opracowanie dokładnych zestawień poza przedstawionymi powyżej wartościami zagregowanymi.¹² Decyzje zakupowe beneficjentów były ściśle określone i dostosowane do wysokości przewidywanego w projekcie dofinansowania.

Mikroprzedsiębiorstwa zakładane w ramach projektów charakteryzują następujące deklarowane rodzaje działalności (Tabela 6).

Dominującą formą działalności była sprzedaż ze wskazaniem na sprzedaż odzieży używanej w formie dyskontów oraz usługi w zakresie motoryzacyjnym i kosmetycznym.¹³ W powyższym zestawieniu wykazano rodzaje działalności gospodarczej wskazywane, przez co najmniej trzech beneficjentów ostatecznych. Zakładane mikroprzedsiębiorstwa mają formę jednoosobowej działalności gospodarczej opartej na rozliczaniu się poprzez podatek dochodowy od osób fizycznych.

¹⁰ Opracowanie własne. Wartości nie sumują się do 100%.

¹¹ Na podstawie wysokości kosztu zakładanego na zakup samochodu przez mikroprzedsiębiorcę deklarowany koszt na podstawie analizy rynku samochodów nie pozwala na zakup nowego samochodu.

¹² Wykazywane przez beneficjentów planowane zakupy charakteryzowała duża różnorodność, przedsiębiorcy zadeklarowali np. zakup jachtu lub wylęgarni dla strusiów.

¹³ Analiza rozkładów zakresu działalności mikroprzedsiębiorstw w zależności od płci i lokalizacji znajduje się w Aneksie.

Tabela 6. Rodzaj działalności beneficjentów ostatecznych

Kod PKD	Liczba wska- zań	Opis rodzaju działalności
5020	9	Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych; pomoc drogowa
5248	7	Sprzedaż detaliczna pozostała w wyspecjalizowanych sklepach
9302	7	Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne
5242	6	Sprzedaż detaliczna odzieży
5250	5	Sprzedaż detaliczna artykułów używanych prowadzona w sklepach
6720	5	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalno-rentowymi
7487	5	Działalność komercyjna pozostała
8042	5	Kształcenie ustawiczne dorosłych i pozostałe formy kształcenia, gdzie indziej niesklasyfikowane
8514	5	Pozostała działalność związana z ochroną zdrowia ludzkiego
2010	4	Produkcja wyrobów tartacznych, impregnacja drewna
5530	4	Restauracje i pozostałe placówki gastronomiczne
6330	4	Działalność związana z turystyką
7420	4	Działalność w zakresie architektury i inżynierii
9234	4	Działalność rozrywkowa pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana
4521	3	Budownictwo ogólne i inżynieria lądowa
4542	3	Zakładanie stolarki budowlanej
5212	3	Sprzedaż detaliczna pozostała w niewyspecjalizowanych sklepach
5262	3	Sprzedaż detaliczna prowadzona na straganach i targowiskach
7414	3	Doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania
7440	3	Reklama

Źródło: Obliczenia własne.

Przedsiębiorcy wykazywali następujące czynniki w prowadzonej analizie SWOT:

- Unikalność oferty – dostosowanie do potrzeb konkretnych grup klientów.
- Obawa przed zagrożeniem ze strony konkurentów przy jednoczesnym braku czynników przewagi konkurencyjnej.
- Dominacja strategii cenowej, jako głównej formy pozyskiwania klienta.
- Silną motywację do prowadzenia własnej działalności gospodarczej przy jednoczesnym braku doświadczenia w zakresie pracy na własny rachunek.
- Brak środków umożliwiających rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.
- Nieznajomość przepisów z zakresu uruchamiania własnego przedsiębiorstwa.
- Atrakcyjną lokalizację jako drugi po cenie element marketingu.
- Elastyczność i skłonność do dopasowania się do potrzeb klientów.

Podsumowanie

Wdrażanie Działania 2.5 „Promocja przedsiębiorczości” Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006 stanowi dużą szansę na sfinansowanie ze środków publicznych postaw przedsiębiorczych w społeczeństwie Mazowsza. Samorząd województwa mazowieckiego przeznaczył na realizację projektów kwotę 4.956.677 Euro. Do czasu zakończenia badania założonych zostało 183 mikroprzedsiębiorstw, wskaźniki charak-

teryzujące strukturę płci przedsiębiorców przekraczają zakładane wskaźniki dla Działania 2.5 ZPORR. Przedsiębiorca otrzymał wsparcie finansowe w postaci jednorazowej dotacji inwestycyjnej oraz wsparcia pomostowego na przeciętną kwotę 15.450,62zł oraz wsparcie pomostowe w wysokości 700zł przez pierwszych sześć miesięcy.

Kierunki wykorzystania dotacji wskazują na sfinansowanie rzeczywistych potrzeb związanych z przygotowaniem do rozpoczęcia działalności gospodarczej. Przeciętny mikroprzedsiębiorca uczestniczący w projekcie charakteryzuje się następującymi cechami: jest mężczyzną, wiek do 30 roku życia, wykształcenie wyższe, deklarowana forma działalności usługi w zakresie motoryzacyjnym lub handel. Otrzymał on przeciętną dotację w wysokości 15.000zł, z której zdecydował się zakupić używany samochód osobowo – dostawczy, przystosować lokal na potrzeby przedsiębiorstwa oraz kupić komputer i kasę fiskalną.

Forma i rodzaj działalności niewątpliwie odbiega od oczekiwań związanych z najbogatszym województwem w Polsce, jednakże należy pamiętać o silnym zróżnicowaniu w rozwoju gospodarczym pomiędzy przodującymi powiatami (m.st. Warszawa, warszawski zachodni) a pozostałymi powiatami, które charakteryzuje wysoka stopa bezrobocia oraz niska siła nabywcza mieszkańców. Decydując się na rozpoczęcie działalności o charakterze mało kreatywnym i opartym na wiedzy przedsiębiorca z powiatów słabiej rozwiniętych gospodarczo z pewnością nie mógłby skorzystać z oferty instytucji finansowych czy funduszy typu venture capital. Okazuje się zatem, że oferta składana w ramach środków publicznych jest dla takiej osoby jedyną potencjalną możliwością na podjęcie próby pracy na własny rachunek.

BIBLIOGRAFIA:

1. Realizacja ZPORR 2004 – 2006 w województwie mazowieckim – raport, 2006, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego.
2. Stan realizacji ZPORR 2004 – 2006 na Mazowszu, 2005, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego - materiały konferencyjne.
3. Uzupełnienie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006, 2005, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.
4. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004 – 2006, 2004, Ministerstwo Gospodarki i Pracy.